

2017-2026

Eesti Ornitoloogiaühingu arengukava

MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing
Veski 4, 51005, Tartu
www.eoy.ee, info@eoy.ee

Esikaane foto: Mati Kose

Arengukava koostamist rahastas
Kodanikuühiskonna Sihtkapital

SISEMINISTEERIUM

KÜSK Kodanikuühiskonna
Sihtkapital

KODANIKUÜHISKONNA TOETUSEKS

Sisukord

1 Liigid.....	2
EESMÄRK 1.1 Kõikide Eesti linnuliikide seisund on hinnatud.....	3
EESMÄRK 1.2 On olemas teadmised prioriteetsete liikide arvukuse languse peatamiseks.....	3
2 Alad ja elupaigad.....	5
EESMÄRK 2.1 Tähtsate linnualade (IBA) linnustik ja selle seisundi muutused on välja selgitatud	6
EESMÄRK 2.2 Põhilised elupaigad (nt meri, soo, niit, põld, mets, linn) on kaetud olemasolevate seireskeemidega.....	6
EESMÄRK 2.3 Tähtsate linnualade kaitsekorraldus on tulemuslik.....	6
3 Huvikaitse	7
EESMÄRK 3.1 Ühingu linnukaitseelised seisukohad fookusvaldkondades on kujundatud, avalikustatud ning aktiivselt sihtgruppideni viidud.....	7
EESMÄRK 3.2 Liikide või nende elupaikade soodsat seisundit olulisel määral mõjutavate õigusaktide ja strateegiliste dokumentide väljatöötamisel on ühingu seisukohtadega arvestatud.....	8
EESMÄRK 3.3 Tähtsate linnualade, liikide ja elupaikade soodsat seisundit ohustada võivate arendusprojektide menetlustes on ühingu seisukohtadega arvestatud.....	8
4 Haridus ja teavituse	9
EESMÄRK 4.1 Teadlik järelkasv ja ühiskonna sõbralik suhtumine lindudesse	9
EESMÄRK 4.2 Linnustikuga seotud teemade käsitlemine õpilas- ja üliõpilastöodes	10
EESMÄRK 4.3. Rahvateaduslikud projektid aitavad kaasa EOÜ eesmärkide elluviimisele.....	11
EESMÄRK 4.4 Liikmetel ja avalikkusel on pidev ülevaade olulistest linnuvaldkonna arengutest ja sündmustest	11
5 Liikmeskond ja vabatahtlikud	12
EESMÄRK 5.1 Kasvav aktiivne liikmeskond.....	12
EESMÄRK 5.2 Tegus üle-eestiline linnuhuvi kandjate ja eestvedajate võrgustik.....	13
EESMÄRK 5.3 Vaatlus- ja seireprojektides osaleb piisaval arvul ning heade määramisostkustega vabatahtlikke vaatlejaid.....	13
6 Organisatsioon	14
EESMÄRK 6.1 Tasakaalustatud töökorraldus ja heade kutseostkustega töötajad.....	14
EESMÄRK 6.2 Kaasaegne IT-tugi	15
EESMÄRK 6.3 Head suhted ja tulemuslik koostöö partneritega.....	15
EESMÄRK 6.4 Stabiilne ja mitmekesistel allikatel põhinev rahastus	15

Eesti Ornitoloogiaühingu arengukava 2017-2026

Eesti Ornitoloogiaühing on avalikes huvides tegutsev vabäühendus, mille missiooniks on tagada Eesti linnustiku hea käekäik lindude uurimise, kaitse ja tutvustamise kaudu.

Tahame jõuda olukorrani, milles:

- Eesti linnustik ja loodus püsib mitmekesine ning heas seisundis
- Olulised linnustikku puudutavad keskkonnaotsused tuginevad kaasaegsetele teadmistele
- Eestis on palju aktiivseid linnuvaatlejaid ning inimesed suhtuvad lindudesse sõbralikult

Oma tegevuses peame oluliseks koostööd maaomanike, riigiametnike ja ettevõtjatega, keskkonnaekspertide, ajakirjanike, teadlaste ja õpetajatega, linnuhuviliste ja ornitoloogidega ning vabäühendustes tegutsevate inimestega Eestis ja maailmas.

Arengukavas on sõnastatud 19 pikaajalist eesmärki kuues põhilises valdkonnas: liigid, alad ja elupaigad, huvikaitse, haridus ja teavitus, liikmeskond ja vabatahtlikud ning organisatsioon. Iga eesmärgi järel on välja toodud mõõdikud tulemuste hindamiseks ja seejärel peamised ülesanded tulemuste saavutamiseks. Konkreetseid tegevused, vastutajad ja tähtajad kirjutatakse lahti regulaarselt uuendatavas tegevuskavas.

Arengukava koostamine algas septembris 2016 ning kestis märtsini 2017. Töös osalesid Andres Kalamees, Margus Ots, Veljo Volke, Riho Kinks, Liis Keerberg, Meelis Uustal, Jaanus Elts, Marko Mägi, Mariliis Märtsen, Renno Nellis, Mati Kose, Triin Leetmaa, Thea Perm, Aarne Tuule, Johan Boeijkens, Jürgen Ruut, Urmas Abel, Riho Marja, Veljo Runnel, Tarvo Valker ja Peep Veedla. Arengukava seminare ohjas ja kava koostamisel andis ühingule nõu strateegilise planeerimise konsultant Margus Nurk. Kava koostamise projekti juhtis Liis Keerberg. Protsessi alguses viidi läbi Eesti Ornitoloogiaühingu partnerite ja liikmeskonna küsitlused, mille tulemusi arvestati eesmärkide seadmisel. Kava valmis Kodanikuühiskonna Sihtkapitali rahastuse toel, projekti "Eesti Ornitoloogiaühingu arengustrateegia ja jätkusuutliku rahastusmudeli loomine" raames.

1 Liigid

Teadmised Eesti linnuliikide seisundist on järjepidevalt paranenud. Seiretöö tulemuslikkuse tõus ja Natura 2000 linnualade inventuurid võimaldavad liikide arvukust ja trende üsna hästi hinnata. Seevastu tegurid, mis liikide arvukust mõjutavad, on tihti ebaselged ning see võib takistada vajalike kaitsemeetmete väljatöötamist ja rakendamist.

Olulisi uusi teadmisi on suudetud koguda linnuliikide kohta, kelle uurimiseks ja kaitse korraldamiseks on tehtud laialdasemat koostööd. Näiteks auli ja teiste merelindude seisundi selgitamiseks on Eesti Ornitoloogiaühing viinud Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) toel ning koostöös Eesti Maaülikooli (EMÜ) ja Eestimaa Looduse Fondiga (ELF) läbi ulatuslikud linnuloendused merealadel. Nii on saadud teada mitmeid uusi veelindude poolt kasutatavaid alasid avamerel.

Metsise seisundit mõjutavate ohutegurite väljaselgitamiseks on Tartu Ülikooli (TÜ), Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK), Keskkonnaameti (KKA) ja EOÜ koostöös käivitatud rakendus-uuringud ja katsetamisel on uuenduslikud kaitsemeetmed. Kanakulli arvukuse suur langus on peatunud, ning oma osa selles võib olla EOÜ kaasabil toimunud liigi püsielupaikade moodustamisel. Ühingu eksperdid on riigi tellimusel koostanud kaitse tegevuskavad liikidele nagu tiirud, väikeluik, rohunepp, mustviires, põldtsiitsitaja, suurkoovitaja, rukkirääk, punaselg-õgija, valgeselg-kirjurähn, väike-kärbsenäpp, teder, laanepüü, kassikakk, kanakull ja merikotkas.

Väga olulised on peamiselt Eesti Ornitoloogiaühingu vabatahtlike vaatlejate toel ellu viidud pikaajalised seireprojektid nagu 1960 algatatud ning 1995 a. riiklikku seirega liidetud kesktalvine veelinnuloendus, 1983 a. käivitatud ning 1994 a. riikliku seiresse arvatud haudelinnustiku punktloendus, 1987 algatatud ning 1996 a. riiklikku seirega liidetud valitud elupaikade talilinnustik ning 1988 käivitatud ja alates 1994 riikliku seireprogrammiga liidetud röövlinnuseire. Need projektid annavad olulisi teadmisi paljude liikide arvukuse ning ka elupaikades toimuvate muutuste kohta.

Paremate tulemuste saavutamiseks piiratud vahenditega olukorras tuleb määratleda liigid, kellega ühing arengukava perioodil esmajärjekorras tegeleb. Kui riik nende liikide kaitseks vajalikke tegevusi ei toeta, tuleb otsida selleks võimalusi väljaspool riiklikke rahastusskeeme.

Tähtis on, et koostatud liikide kaitse tegevuskavad saaksid kinnitatud ja rakendatud. Halvas seisundis liikide puhul on vaja katsetada uuenduslikke kaitsemeetmeid ja saadud kogemusi esile tõsta. Tugevdada on vaja panust osalemisel õigusloomes ning mõjutada olulisi otsuseid paljusid linnuliike puudutavates valdkondades nagu metsandus, põllumajandus, jahindus või merendus.

EESMÄRK 1.1 Kõikide Eesti linnuliikide seisund on hinnatud

- Iga 5 aasta tagant on kõikide linnuliikide arvukushinnangud uuendatud.¹
- Pesitsevate ja talvitavate liikide C klassi² usaldatavusega arvukushinnangud on vähenenud kolmandiku võrra.³
- Seirete või regulaarsete uuringutega jälgitakse kõiki prioriteetseid ja $\frac{3}{4}$ kaitsekorralduslikult olulisi linnuliike.⁴

Ülesanded

- 1.1.1 Ülevaate koostamine Eesti linnustiku arvukuse ja seisundi seire efektiivsuse ja vajakute kohta.
- 1.1.2 Sobivate meetodite rakendamine C-klassi usaldatavusega liikide arvu vähendamiseks.
- 1.1.3 Pesitsevate ja talvitavate linnuliikide arvukushinnangu järjepidev koostamine.⁵
- 1.1.4 Linnuliikide ohustatuse hindamine Punase Nimestiku uuendamisel.

EESMÄRK 1.2 On olemas teadmised prioriteetsete liikide arvukuse languse peatamiseks vajalike meetmete kohta

- Prioriteetsete liikide arv, kelle jaoks on välja töötatud tegevusplaan.⁶
- EOÜ tegevusplaani täitmise %.

Ülesanded

- 1.2.1 Prioriteetsete liikide määratlemine kaitsekorralduslikult oluliste liikide seast.
- 1.2.2 Rakendusuuringute läbiviimine vähe uuritud prioriteetsete liikide arvukuse muutuse põhjuste välja selgitamiseks.
- 1.2.3 Tegevusplaanide koostamine prioriteetsetele liikidele.
- 1.2.4 Prioriteetsete liikide seisundi regulaarne hindamine.
- 1.2.5 Olemasolevate liigikaitse tegevuskavade efektiivsuse ja vajakute hindamine.
- 1.2.6 Liikide kaitsestaatuse hindamine ja vajadusel ettepanekute tegemine nende muutmiseks.

¹ Järgmine ülevaade ilmub 2018 aastal.

² C klassi hinnangute puhul (kaasaegne) kvantitatiivne andmestik (peaaegu) puudub. Kahetahelist kombinatsiooni on kasutatud juhtudel, kui andmete usaldatavus jääb kahe kategooria vahele; sealjuures näitab esimene täht kumba kategooriasse hinnang enam kuulub. Näiteks C-B tähendab, et liigi kohta puudub kvantitatiivne andmestik, kuid on teada tema esinemissagedus (Elts et al 2013).

³ 2013. aasta seisuga (Elts et al 2013) on C-usaldatavusega 46 liiki, C-B ja B-C usaldatavusega veel 20 liiki. Nende seas nii väga haruldasi kui ka väga arvukaid haudelinde. Arengukava eesmärgid hõlmavad ka C-B, B-C kategooriaid.

⁴ Eesti Ornitoloogiaühingu linnukaitse komisjoni poolt 08.09.2000 kinnitatud nimekiri liikidest, kelle kaitse vajab korraldamist. Sisaldab kõiki Eestis regulaarselt esinevaid linnuliike, kes vastavad Euroopa või Eesti kaitsevajadustest tulenevatele kriteeriumidele, kelle elupaigad on potentsiaalselt ohustatud ning kelle kaitset on võimalik Eestis korraldada. Uuendatud linnukaitse komisjoni otsusega 12.03.2014.

⁵ Elts, Jaanus; Leito, Aivar; Leivits, Agu; Luigujõe, Leho; Mägi, Eve; Nellis, Rein; Nellis, Renno; Ots, Margus; Pehlak, Hannes (2013). Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2008–2012. Hirundo, 26 (2), 80–112. http://www.eoy.ee/hirundo/file_download/149/Elts_et_al_2013_2.pdf

⁶ Tegevusplaan hõlmab liigi suhtes EOÜ poolt kavandatavaid kompleksseid tegevusi nagu analüüs, uuring, kampaania jm.

2 Alad ja elupaigad

Eesti linnustiku seisund sõltub lindudele oluliste elupaikade seisundist ja kaitstavate alade võrgustiku ulatusest ning sidususest. Ühingu oluliseks panuseks on selles olnud tähtsate linnualade (*Important Bird Area - IBA*) võrgustiku moodustamine 1990. aastate teisel poolel ja 2000. aastate alguses. Nende alade määratlemine toimus rahvusvahelise linnukaitseorganisatsiooni *BirdLife International* kontseptsiooni ja meetoodika alusel.⁷ Tähtsatele linnualadele loodi 2004. aastal Euroopa Liiduga liitumisel Natura 2000 võrgustiku linnualad⁸, mille linnustiku seisundit on hinnanud ühing ka hiljem. Kuigi andmete hulk Natura 2000 alade linnustiku kohta suureneb, puudub ülevaade alade seisundist ja seisundi halvenemise põhjustest. Taolise ülevaate puudumine pärsib ka kaitsekorralduse toimimise hindamist ja selle parandamist.

Koostöös Eesti Maaülikooli ornitoloogidega on EOÜ eksperdid viinud läbi ulatuslikke inventuure merealadel ning panustanud merekaitsealade loomisse. Oluliste elupaikade kvaliteedi parandamiseks on ühingu ellu viidud suurprojekte nagu Häädemeeste märgalakompleksi taastamise ja majandamise LIFE projekt 2001-2005⁹; must-toonekure ja konnakotkaste kaitse korraldamise LIFE projekt koostöös Kotkaklubiga 2004–2009¹⁰; EOÜ ja Läti Looduse Fondi ühisprojekt „Kotkad riigipiire ei tunnista“ 2011-2013.¹¹ Kaitsekorralduse menetlustest on osaletud näiteks Aardla poldrit ja järve hõlmava Ropka-Ihaste kaitseala laiendamise pikalt väldanud protsessis ning tehtud ettepanekud metsise jt metsaliikide kaitseks Kilgi soo looduskaitseala moodustamiseks ning niidurüdi, mustsaba-vigle jt elupaigaks oleva Elbu soostiku lisamiseks Natura 2000 linnualade hulka.

Alade ja elupaikade kaitse korraldamine on riigi ülesanne. EOÜ ülesandeks on jälgida riigi tegevuse tulemuslikkust ja toetada seda oma oskusteabega. Kaitsekorraldusega saab ühing tegeleda projektipõhiselt, koostöös maaomanikega või ühingu kuuluval maal. Selle tegevuse väljundiks võib olla sihtliikidele sobilike majandamisvõtete, hindamiseks kohaste indeksite ja mudelite väljatöötamine näidisaladel.

---

⁷ <http://www.eoy.ee/projektid/iba/iba2003.pdf>

⁸ <http://www.natura2000.envir.ee/?nodeid=16&lang=et>

⁹ <http://www.luitemaa.eoy.ee>

¹⁰ <http://www.kotkas.ee/failid/Layman.pdf>

¹¹ <http://www.eoy.ee/taxonomy/term/90>

EESMÄRK 2.1 Tähtsate linnualade (IBA) linnustik ja selle seisundi muutused on välja selgitatud

- Natura 2000 linnualade seirekava (2013-2024) järgimine 100 % ulatuses.
- % Eesti aladest, mille kohta maailma lindude andmebaas (*World Bird Database*) sisaldab täielikke andmeid.

Ülesanded

2.1.1 Linnustiku inventeerimine kõikidel IBA aladel ning võimalusel kaitse- ja hoiualadel, samuti teistel teadaolevatel prioriteetsete liikide jaoks olulistel aladel, mis ei ole kaitse all.

2.1.2 Ülevaate koostamine IBA aladel aset leidnud muutuste kohta olemasolevate andmete põhjal ja hinnang andmevajakute kohta.

EESMÄRK 2.2 Põhilised elupaigad (nt meri, soo, niit, põld, mets, linn) on kaetud olemasolevate seireskeemidega

- Seiretega kaetud elupaikade osakaal (%).

Ülesanded

2.2.1 Ülevaate koostamine põhiliste elupaikade linnustiku seire kvaliteedist, linnustiku seisundist ja seda mõjutavatest teguritest.

2.2.2 EOÜ arengukava elluviimisel prioriteetsete elupaikade määratlemine.

2.2.3 Linnusõbraliku majandamise näidisalade loomine ja/või esile tõstmine valitud elupaikades.

EESMÄRK 2.3 Tähtsate linnualade kaitsekorraldus on tulemuslik

- Alade arv, mille kaitsekorralduse osas on tehtud ettepanekuid.
- Positiivse tulemusega ettepanekute osakaal.

Ülesanded

2.3.1 Tähtsate linnualade kaitsekorralduskavade efektiivsuse analüüs ja ettepanekute tegemine uuteks kaitsekorralduslikeks tegevusteks.

2.3.2 Järjepidev ülevaade käimasolevatest kaitsekorralduskavade koostamise menetlustest ja võimalusel osalemine kavade koostamisel.

2.3.3 Vajadusel ettepanekute esitamine uute alade kaitse alla võtmiseks ning sellekohane selgitustöö meedias.

3 Huvikaitse

Huvikaitse põhieesmärk on suunata majandustegevust ja loodusvarade kasutamist nii, et need ei kahjustaks lindude või nende elupaikade soodsat seisundit. Selleks osaleb EOÜ poliitika kujundamises ja õigusloomes, samuti looduskeskkonnale ja linnustikule olulise mõjuga arendusprojektide menetlustes.

Oluliseks tulemuseks varasemast tegevusest huvikaitse valdkonnas on 1999-2000 Asko Lõhmuse eestvedamisel saavutatud kevadine raierahu riigimetsas. Edukas oli koostöö teiste keskkonnaühendustega, kui 1999-2001 kestnud protsessis suudeti ära hoida Undva sadama rajamine Uudepanga lahte Vilsandi rahvuspargi piirile. Kohtus on linnukaitselistel eesmärkidel vaidlustatud ka näiteks Saaremaa Sadama ja Paldiski LNG terminali rajamise plaane, kuid soovitud tulemusi neis protsessides ei saavutatud.

Energeetika valdkonnas on ühingu eksperdid viinud läbi uuringuid tuuleenergia ja linnustiku konfliktaladel¹² ning andnud välja juhise väiketuulikute püstitamiseks.¹³ Problemaatiliseks teemaks on viimastel aastatel kujunenud ebaseaduslik linnujaht, mille paremaks reguleerimiseks teeb ühingu koostööd riigiasutuste, Eesti Maaülikooli ning Eesti Jahimeeste Seltsiga.

Et tegutseda senisest tulemuslikumalt, on vaja paika panna prioriteetsed tegevussuunad ning töötada välja põhimõtted, milliste projektide puhul ja kuidas sekkuda. Tähtis on teha tõhusat koostööd partneritega, jagades vastutusvaldkonnad. Protsesside järjepidevat jälgimist ja jõulist mõjutamist raskendab projektipõhine rahastus, mis võib ajuti katkeda. Seepärast tuleks püüda linnukaitselistesse tegevustesse kaasata ka senisest paremini vabatahtlikke eestvedajaid.

EESMÄRK 3.1 Ühingu linnukaitselised seisukohad fookusvaldkondades on kujundatud, avalikustatud ning aktiivselt sihtgruppideeni viidud

- Seisukohti tutvustavate sündmuste arv.
- Sündmustel osalejate, kuulajate, kodulehe külastuste arv.

Ülesanded

3.1.1 EOÜ huvikaitse fookusvaldkondade määratlemine.¹⁴

3.1.2 Linnukaitseliste seisukohtade väljatöötamine fookusvaldkondades.

3.1.3 Linnukaitseliste seisukohtade avalikustamine ja tutvustamine sihtgruppidele.

¹² http://www.eoy.ee/sites/default/files/linnud/%2831032014_v%C3%A4iketuulikute_kirj_uuring%29.pdf

¹³ http://www.eoy.ee/sites/default/files/linnud/Rakendusjuhis_280314.pdf

¹⁴ Valdkonnad määratletakse 3-aastaseks perioodiks.

EESMÄRK 3.2 Liikide või nende elupaikade soodsat seisundit olulisel määral mõjutavate õigusaktide ja strateegiliste dokumentide väljatöötamisel on ühingu seisukohtadega arvestatud

- Õigusaktide ja strateegiliste dokumentide eelnõude arv, millele on tehtud ettepanekuid.
- Positiivse tulemusega ettepanekute osakaal.

Ülesanded

3.2.1 Õigusloome ning riiklike ja valdkondlike strateegiliste otsustusprotsesside jooksev jälgimine fookusvaldkondades.

3.2.2 Ettepanekute esitamine prioriteetsete valdkondade õigusloomesse ja strateegia-dokumentidesse.

EESMÄRK 3.3 Tähtsate linnualade, liikide ja elupaikade soodsat seisundit ohustada võivate arendusprojektide menetlustes on ühingu seisukohtadega arvestatud

- Arendusprojektide arv, kuhu on tehtud ettepanekuid.
- Positiivse tulemusega ettepanekute osakaal.

Ülesanded

3.3.1 Olulise mõjuga arendusprojektide jälgimine.

3.3.2 Ettepanekute esitamine olulise mõjuga arendusprojektide menetluses.

4 Haridus ja teavitus

Hariduse ja teavituse valdkonnas on Eesti Ornitoloogiaühing arendanud mitmeid erinevaid suundi. Ühing on käivitanud ja viib läbi mitmeid suure osalejaskonnaga rahvateaduslikke projekte nagu talvine aialinnuvaatlus¹⁵, lihavõtte linnuvaatlus¹⁶ või suvine aialinnupäevik¹⁷. Alates aastast 1988 annab EOÜ välja teadusliku suunitlusega ajakirja “Hirundo”¹⁸, 2008. aastast populaarteaduslikku teabelehte “Tiirutaja”¹⁹ ning 2013. aastast operatiivsemat infot andvat elektroonilist uudiskirja.²⁰ Põhjaliku ettevalmistuse, mitmekülgse haridusprogrammi ning meediakajastusega on 1995. aastal alguse saanud Aasta Linnu projektid.²¹ Ühingus on välja töötatud nutiseadmetele sobilik linnumääraja²² ning loodud veebipõhiseid linnuõppemänge²³, aga ka trükitud õppematerjale näiteks lindude rändest, pesadest ning munadest.²⁴ Projektide raames on korraldatud linnuõpet koolilastele²⁵ ja õpetajatele. EOÜ pakub lasteaedadele ja koolidele võimalust tellida haridusprogramme, mille käigus õpetatakse tundma talviseid ja suviseid aialinde.²⁶

Korraldatud on ettekandeõhtuid „Ülikoolid ühingusse“²⁷, kus teadlased on tutvustanud linnuhuvilistele oma avastusi ja teadustöö köögipoolt. Keskkonnaalaste uurimistööde konkursil ning õpilaste teadustööde riiklikul konkursil hindavad ühingu eksperdid linnuteemalisi konkursitöid ning panevad EOÜ poolt välja eriauhindu. Ühingus on praktiliselt käinud tudengeid ning EOÜ eksperdid on juhendanud üliõpilaste teadustöid.

Kuigi võimalused lindude tundmaõppimiseks ja vaatlusprojektides osalemiseks järjest paranevad, on tõsisema linnuhuviga järelkasv siiski üsna väike. Valdkonna edendamiseks on vajalik luua pikaajalised koostöösuhted koolidega, töötada välja uuenduslikke õppeprogramme ja -materjale, ning toetada linnustikuga seotud teemade uurimist õpilaste- ja üliõpilastöödes. Tähtis on kujundada linnusõbralikku suhtumist ka inimestes, kes lindude vastu huvi ei tunne. Et rahvateaduslikud vaatlus- ja seireprojektid oleksid võimalikult kasulikud nii osalejatele kui ka ühingule, vajavad analüüsimist nende eesmärgid ja meetoodika.

EESMÄRK 4.1 Teadlik järelkasv ja ühiskonna sõbralik suhtumine lindudesse

- Õppeprogrammides osalenud lasteasutuste ja laste arv.

¹⁵ 2016. aastal osales talvisel aialinnuvaatlusel ca 2800 inimest (<http://www.eoy.ee/talv/>)

¹⁶ 2016. aastal osales lihavõtte linnuvaatlusel 470 inimest (<http://www.eoy.ee/taxonomy/term/72>)

¹⁷ 2016. aastal osales suvise aialinnupäeviku täitmisel 920 inimest (<http://www.eoy.ee/aed/>)

¹⁸ <http://www.eoy.ee/hirundo/>

¹⁹ Teabelehe “Tiirutaja” tiraaž on 1000 eksemplari, mida jagatakse nii liikmetele kui ka ca 190-nele erinevale keskkonnahariduse ja -kaitsega tegelevale asutusele (<http://www.eoy.ee/taxonomy/term/54>)

²⁰ 2017 a. märtsi seisuga tellib uudiskirja 2900 inimest.

²¹ <http://www.eoy.ee/aastalind>

²² <http://www.eoy.ee/node/853>

²³ <http://www.eoy.ee/mangud>

²⁴ <http://www.eoy.ee/node/793>

²⁵ <http://www.eoy.ee/node/796>

²⁶ <http://www.eoy.ee/node/1006>

²⁷ <http://www.eoy.ee/node/250>

- Pikaajsete partnerluskoostajate arv.
- Tagasiside küsitlused programmides osalenutele.
- Uute õppevahendite arv, vaadatavuse arv.
- Juhendmaterjalide allalaadimiste arv.

Ülesanded

- 4.1.1 Valdkonna analüüs, arenguvajaduste- ja võimaluste väljaselgitamine.
- 4.1.2 Õppeprogrammide väljatöötamine ja läbiviimine lasteaedadele ja koolidele.
- 4.1.3 Õpperetkede läbiviimine (üle-eestiline linnuring, õpetajate täiendkoolitus jm).
- 4.1.4 Aasta Linnu projektide läbiviimine
- 4.1.5 Loengute korraldamine (online-ülekande ja salvestusega).
- 4.1.6 Uuenduslike õppevahendite väljatöötamine.
- 4.1.7 Juhendmaterjalide koostamine linnusõbralikuks käitumiseks igapäevaelus ning temaatiliste kampaaniate läbiviimine.
- 4.1.8 Lindude tutvustamine meedias

EESMÄRK 4.2 Linnustikuga seotud teemade käsitlemine õpilas- ja üliõpilastöodes

- Ühingu praktiliselt olemasolevate tudengite arv aastas.
- EOÜ ekspertide (kaas)juhendatud õpilastööde, seminaritööde, bakalaureuse-, magistri- ja doktoritööde arv.
- Osalejate rahulolu teaduskooliga.

Ülesanded

- 4.2.1 Praktikavõimaluste pakkumine vähemalt kahele tudengile aastas.
- 4.2.2 Uurimist vajavate teemade ja EOÜ poolsete juhendajate nimekirja avaldamine ühingu kodulehel.
- 4.2.3 Eesti ornitoloogiliste õpilas- ja teadustööde andmebaasi koostamine ja kättesaadavaks tegemine EOÜ kodulehel.
- 4.2.4 EOÜ teaduskooli regulaarne korraldamine õpilastele, üliõpilastele, juhendajatele.

EESMÄRK 4.3. Rahvateaduslikud projektid aitavad kaasa EOÜ eesmärkide elluviimisele

- Vaatlusprojektide arv, mille eesmärged, meetodikat ja andmete kasutatavust on analüüsitud.
- Vaatlusprojektid, mille tulemusi on põhjalikumalt analüüsitud ja avaldatud.

Ülesanded

4.3.1 Laiemale avalikkusele suunatud vaatlusprojektide eesmärkide, meetodika ja andmete kasutatavuse analüüs. Vajadusel ettepanekute väljatöötamine meetodika muutmiseks.

4.3.2 EOÜ eesmärged toetavate vaatlusprojektide jätkamine.

4.3.3 Vaatlustulemuste põhjalikum analüüs ja avaldamine.

EESMÄRK 4.4 Liikmetel ja avalikkusel on pidev ülevaade olulistest linnuvaldkonna arengutest ja sündmustest

- regulaarne ülevaade valminud.
- meediaväljaannete kontseptsioonid uuendatud.

Ülesanded

4.4.1 EOÜ perioodilise tegevusaruande koostamine.

4.4.2 Pikema perioodi tegevusaruande koostamine ja trükk

4.4.3 Regulaarse ülevaate "Eesti lindude seisund" avaldamine seiretulemuste ja inventuuride tutvustamiseks.

4.4.4 Ajakirja „Hirundo“, teabelehe „Tiirutaja“, EOÜ uudiskirja ja sotsiaalmeedia kontseptsioonide uuendamine.

4.4.5 EOÜ väljaannete koostamine ja levitamine

4.4.6 Kiire reageerimine linnustikku puudutavatele olulistele sündmustele.

5 Liikmeskond ja vabatahtlikud

Eesti Ornitoloogiaühingul on 2017 aasta märtsi seisuga ca 520 liiget. Ühingu liikmeid seob huvi lindude vastu, soov EOÜ tegevust toetada ning võimalusel midagi ise lindude heaks teha. Liikmete panus on väga oluline näiteks pikaajalistes seire- ja vaatlusprojektides, aga ka ühingu vaimse ja traditsioonide hoidmisel.

Ühingu liikmed on enamjaolt kesk- ja vanemaealised inimesed, noorte osakaal liikmeskonnas on väike. Tulevikku vaatavalt on tähtis, et ühinguga liituks senisest rohkem noori.

Vaatlejate kaasamine seireprojektidesse eeldab üsna heal tasemel linnutundmist. Et heade määramisoskustega vaatlejate arv pikaajalistes seireprojektides oleks piisav ja kasvav, on edasijõudnud vaatlejatele vaja korraldada koolitusi ja õppepäevi. Algajate linnuvaatlejate arengut toetatakse rahvateaduslike vaatlusprojektide (nt talvine aialinnuvaatlus, suvine aialinnupäevik) kaudu ning kodulehel tehakse lihtsalt leitavaks enesearendamiseks sobilikud õppematerjalid, juhendid ja mängud.

EOÜ korraldab harivaid ja meelelahutuslikke sündmusi nagu loengud, linnuõhtud või mälumäng. Enamik üritusi toimub suuremates linnades, Tartus ja Tallinnas. Et meil tegutseks üle-eestiline aktiivsete linnuhuviliste võrgustik, tuleb leida võimalusi toetamiseks kohalikke aktiivseid linnuvaatlejaid ja eestvedajaid väljaspool suurlinnu. Liikmete ja teiste vabatahtlike linnuhuviliste senisest paremaks kaasamiseks ühingu tegevustesse on vaja välja töötada ja ellu viia vabatahtliku töö kontseptsioon.

EESMÄRK 5.1 Kasvav aktiivne liikmeskond

- Liikmemaksu maksvate liikmete arv kasvab ca 10% aastas 800 liikmeni 2026. aastal.
- Kuni 26 aastaste liikmete arv kasvab 10 % aastas (baastase = ca 60).
- Tagasisideküsitluse läbiviimine liikmete seas 2-3 aasta järel.

Ülesanded

- 5.1.1 Liikmelisuse põhimõtete ülevaatamine ja lihtsustamine.
- 5.1.2 Ühingu nähtavaks muutmine potentsiaalsetele liikmetele.
- 5.1.3 Uute liikmete kaasamise kampaaniad.
- 5.1.4 Liikmetele mõeldud üritused ja koolitused.

EESMÄRK 5.2 Tegus üle-eestiline linnuhuvi kandjate ja eestvedajate võrgustik

- Maakondlike eestvedajate arv.
- Piirkondlike klubide arv.

Ülesanded

5.2.1 Luua EOÜ vabatahtlike töörühm.

5.2.2 Töötada välja ja viia ellu vabatahtliku tegevuse kontseptsioon (valdkonnad, tegevused, kaasamine, tagasiside, tugi).

EESMÄRK 5.3 Vaatlus- ja seireprojektides osaleb piisaval arvul ning heade määramisostustega vabatahtlikke vaatlejaid

- Õppematerjalide kodulehe külastuse ja allalaadimiste arv.
- Koolitustel osalejate arv.
- Piisava vaatlejate arvuga seireprojektide osakaal.
- Vaatlus- ja seireprojektides osalevate vabatahtlike arv.

Ülesanded

5.3.1 Linnuvaatlejatele suunatud enesearendamise võimaluste koondamine EOÜ kodulehel.

5.3.2 Seirekoolituste läbiviimine edasijõudnutele.

5.3.3 Vaatlejate arvu suurendamine keskmise raskusastmega seireprojektides.

5.3.4 Vaatlus- ja seireprojektide juhtimise ning tulemuste kommunikatsiooni põhimõtete kokkuleppimine.

6 Organisatsioon

Eesti Ornitoloogiaühing on mittetulundusühing, mille tegevus rajaneb liikmete omaalgatusel, ühiskondlikul tegevusel ja sõltumatusel. Ühingusse kuulub 2017 aasta märtsi seisuga ca 520 liiget. Ühingut juhivad hetkel üheliikmeline juhatus ja 13-liikmeline nõukogu. Kõrgeim organ on liikmete üldkoosolek, mis koguneb vähemalt kord aastas. Alates aastast 2000 on EOÜ rahvusvahelise linnukaitseorganisatsiooni *BirdLife International*²⁸ liige ja koostööpartner Eestis. Ühing on kümnet valitsusvälist keskkonnaorganisatsiooni ühendava Eesti Keskkonnaühenduste Koja²⁹ liige.

EOÜ juures tegutsevad alalised komisjonid nagu Linnukaitse komisjon, Linnuseire komisjon, Eesti Linnuharulduste Komisjon ja Eesti Linnunimetuste Komisjon. Töörühmadest on loodud kahelajutöörühm, röövlinnutöörühm, linnuatlase töörühm ning hariduse töörühm. Osa komisjone ja töörühmasid tegutsevad järjepidevalt, teistes aktiveerub tegevus vajaduse korral.

Juhtimises on problemaatiline üheliikmelise juhatuse koormus. Tasakaalustatud tööjaotuse saavutamiseks on vaja parandada organisatsioonisisest töökorraldust. Samuti tuleb koormuse jagamiseks lähemas tulevikus määrata kas täiendavad juhatuse liikmed või töötajad. Lisatööjõudu vajavad eelkõige tugivaldkonnad nagu liikmeskond, rahastus ja kommunikatsioon. Täpsustada on vaja ka volinike koosoleku ehk nõukogu rolli ühingu juhtimises.

Kaasajastamist vajab EOÜ kommunikatsioon kodulehe ja muu meedia kaudu. Senisest lihtsamaks tuleb muuta liikmete andmebaasi haldus. Kuna seiretes kogutavate linnustikuandmete maht on märkimisväärne, vajavad korrastamist andmete säilitamise, kasutamise ja väärindamise (analüüs ja tulemuste kommunikatsioon) põhimõtted. Finantsilise jätkusuutlikkuse tagamiseks on oluline mitmekesistada rahastusallikad.

EESMÄRK 6.1 Tasakaalustatud töökorraldus ja heade kutseoskustega töötajad

- Töökorraldusreform on läbi viidud.
- Töötajate rahulolu organisatsiooni juhtimise ja töökorraldusega.

Ülesanded

- 6.1.1 Organisatsiooni struktuuri ja vastutusalaade määratlemine.
- 6.1.2 Juhi ja teiste töötajate ülesannete ning vastutuse tasakaalustatud jagamine.
- 6.1.3 Juhtimise ja töökorralduse alased koolitused.
- 6.1.4 Töötajate täiendkoolituse vajaduse väljaselgitamine ja koolituseks vajalike rahaliste vahendite leidmine.

---

²⁸ <http://www.birdlife.org/>

²⁹ <http://www.eko.org.ee/>

EESMÄRK 6.2 Kaasaegne IT-tugi

- Kolmeosaline IT-reform (koduleht, liikmehaldus, seireprojektid) on läbi viidud.
- Veebipõhiste seireprojektide osakaal.
- Projektide arv, mille andmete säilitamine on korraldatud.

Ülesanded

6.2.1 Liikmete andmebaasi haldamise kaasajastamine.

6.2.2 Kodulehe platvormi ja ülesehituse uuendamine, uute võimaluste lisamine (nutisõbralikkus).

6.2.3 Vaatlus- ja seireprojektide andmekogumise ja väljundi kaasajastamine.

6.2.4 Vaatlus- ja seireandmete korrastamine, turvaline säilitamine ja varundamine.

6.2.5 Paber kandjal talletatud vaatlus- ja seireandmete digitaliseerimine ja muutmine teadusele kättesaadavaks.

EESMÄRK 6.3 Head suhted ja tulemuslik koostöö partneritega

- Ühiste eestkostetegevuste arv.
- Ühiste projektitaotluste arv.
- Edukate koostööprojektide arv.
- Rahastajate jt partnerite rahulolu küsitlused.
- Regulaarsed kohtumised riigiasutustega toimuvad ja on tulemuslikud.

Ülesanded

6.3.1 Koostöö partneritega ühiste huvide väljaselgitamisel ja vastutuse, tööjaotuse kokku leppimine nende huvide eest seismisel.

6.3.2 Regulaarsed kohtumised riigiasutustega linnuseire- ja kaitse valdkonna arendamiseks.

6.3.3 Aktiivne osalemine BirdLife International'i töös ja töörühmades.

EESMÄRK 6.4 Stabiilne ja mitmekesistel allikatel põhinev rahastus

- Tuluallikate proportsioon vastab rahastusmudeli eesmärkidele.
- Rahastussüsteemi põhimõtete rakendamise % finantsotsustes.
- Ellu viidud annetuskampaaniate arv.
- Läbi viidud muudatused töökorralduses.

Ülesanded

6.4.1 Rahastussüsteemi põhimõtete³⁰ rakendamine ja järgimine finantsotsuste (projektitaotlused, teenuslepingute, annetused jt) puhul.

6.4.2 Rahastusvaldkonna tööjaotuse ja vastutuse määratlemine (sh sponsorluse valdkond, annetuste, toodete müügi valdkond).

6.4.3 Annetuste kogumise põhimõtete ja ideede väljatöötamine ning ellu rakendamine.

6.4.4 Ühingu finantsvõimekust kasvatava spetsialisti ametikoha loomine.

---

³⁰ Põhimõtted on välja töötatud strateegiaseminaride käigus ning sisalduvad ühingu siseseks kasutamiseks mõeldud dokumendis.